

vero solum simpliciter affirmat h. e. factum, quod fini a se intento scilicet defensionem christianorum conducebat. Neque enim negare poterat christianos secundum sententiam Episcopi nuptias inire. Frustra quoque affertur canon Conc. Carthag. (p. 144) in quo, prohibitis secundis nuptiis vivente priore coniuge, aiunt Patres *legem imperialem petendam promulgari*; haec enim non est nisi imploratio brachii secularis pro coercendis contumacibus. Sane ea prohibitio divina est, quae non indiget confirmatione potestatis humanae. Eodem modo accipiendum est quod in legibus Longobardorum Rex Luitprandus prohibens duci relictam ex consobrina aut sobrina, ait « quia Deo teste, Papa Urbis Romae per suam epistolam nos hortavit ut tale coniugium fieri nullatenus permetteremus »; haec enim adhortatio non eo spectabat ut ipse Rex impedimentum dirimens statueret, sed ut Ecclesiae morem gereret non permittens scilicet quod Ecclesia prohibuit, quae permissio, quamvis invalida, scandalorum occasio fuisset: indicium vero prudentiae et modestiae est in Pontifice adhibere adhortationem citra imperium, non est defectus potestatis. Nec causam adversariorum iuvat cn. 5. Conc. Lateran. an. 1123. « Coniunctiones consanguineorum fieri prohibemus quoniam et divinae et seculi prohibent leges. Leges enim divinae hoc agentes et eos qui ex eis prodeunt, non solum reiciunt, sed maledictos appellant; leges vero seculi infames eos vocant et ab hereditate repellunt. Nos itaque patres nostros sequentes infamia eos notamus et infames esse censemus. » Primo quidem Patres huius concilii dicunt se sequi Patres suos in decreto condendo: Episcopi autem in Synodum collecti non appellant Patres suos nisi praecedentes Episcopos et Doctores Ecclesiae, non laicos aut imperatores. Deinde lex divina, quae prohibet coniunctiones consanguineorum, tum ea quae sacra Scriptura continetur, tum quae ab Ecclesia constituta est intelligi potest. Sequuntur vero ii Patres suos, cum quos illi maledictos appellaverant, ipsi infames esse decernunt.

Quae proferuntur argumenta ex legibus hac super re ab imperatoribus latis et ex obsequio Romanorum Pontificum erga ipsas, expediemus in seqq.

XI. Van Espen (Ius Eccles. Tom. 1. p. 2. Tit. 13. c. 1. §. 20) ait: « Nequaquam dubitamus quin Ecclesia habeat auctoritatem similia (dirimentia) impedimenta inducendi, prout per concilium Tridentinum definitum est: sed et hoc fatendum est, concilium non definisse utrum ex Christi institutione, vel utrum ex principum indulgentia tacita vel expressa haec auctoritas inducendi impedimenta dirimentia Ecclesiae competat. » Haec tamen impudentissime dicuntur. Ecclesia enim dogma fidei non sancit id quod mutabile est et

falsum evadere potest: at si potestas Ecclesiae in impedimentis statuendis est ex concessione Principum, desinere ea potest, et falsa idcirco evadere potest assertio quod illi competat ea potestas. Ipsa ergo definitione excluditur is modus habendi eam potestatem.

XII. Probavimus competere Ecclesiae iure suo non ex concessione Principum talem potestatem. Ratio vero cur hoc pacto competat, in promptu est. Iure enim proprio, derivato immediate ex divina institutione, competit Ecclesiae potestas in sacra: cum ergo contractus matrimonialis christianus sit sacramentum, iure divino Ecclesia potestatem habet omnia statuendi quae necessaria sunt ut honeste et valide fiat. Haec autem potestas in sacra est independens a quavis potestate civili, ut in tractatu de Ecclesia probatur: ergo.

Corollarium I. Ergo inepti sunt qui non valentes aliquod documentum afferre quo concessio formalis Principum sive eorum consensus explicitus in exercitium potestatis ecclesiasticae probetur, recurrunt ad consensum tacitum, qui vim tribuerit Ecclesiae legibus. Nam ut talis consensus tacitus affirmetur necesse est, auctoritatem principatus civilis postulari ad valorem actus; atqui constat ipsam non postulari ad valorem legum ecclesiasticarum quoad impedimenta matrimonii: ergo perperam fingitur hic consensus, qui nihil facere potest. Ceterum consensus tacitus inepte supponitur cum qui consentire dicitur, reluctatur quantum potest: atqui non raro Principes praeteritis seculis auctoritati Ecclesiae supra matrimonium, quantum in ipsis erat, reluctati sunt vel se opposcentes eius decretis vel volentes eam adducere ad id definiendum quod eis probabatur: ergo.

Corollarium II. Ergo multo magis falsum est exercitium huius potestatis penes Ecclesiam esse usurpationem potestatis laicorum: quae quidem affirmatio est haeretica blasphemia.

THESIS XXXI.

Etsi secularis Princeps ius habeat ferendi leges circa conditiones et effectus civiles matrimonii, non tamen consequitur ius habere leges ferendi circa ipsum matrimonium Christianum.

I. Volumus hanc expedire quaestionem antequam demonstramus soli Ecclesiae competere ius praescribendi formam pro valore contractus matrimonialis inter christianos, ut plenior et evidentior sit ea demonstratio. In matrimonio quidem distinguenda sunt essentialia ab accessoriis. Ea sunt consensus, vinculum indissolubile, ius et officium simul habitandi, prolem esse legitimam h. e. ex iusto matrimonio

natam, ius parentum in filios secundum ipsas naturae leges. Accessoria sunt quae matrimonio accedunt, sine quibus ipsum esse potest, ut dos et quae dicuntur iura seu effectus tum civiles tum ecclesiastici, prout in alterutra societate vim habent (nam et in Ecclesia ii locum habent, cuiusmodi est e. g. quod bigami nequeant ordinari): huiusmodi sunt capacitas consequendi munia aut officia publica, ius quoddam determinatum patriae potestatis, ius proles ad hereditatem, participatio status et honoris parentum, facultas testandi etc. Horum enim honorum dispensatrix est potestas suprema societatis, ad quam ea spectant, et cum ea non sint essentialia matrimonio, opus non est ut ab ea potestate determinantur, cui subest essentia matrimonii. Imo cum pro diversa indole societatum civilium, alia et alia communicatio horum honorum possit convenire cuique societati, determinatio huiusmodi iurium et effectuum esse debet penes singulas civiles auctoritates.

II. Ut autem civilis auctoritas rite decernat de his conditionibus seu effectibus civilibus, opus haud est ut ipsa ius habeat ferendi leges circa ipsum vinculum matrimonii ac praescribendi formam pro valore ipsius contractus: sed sine hac potestate potest illa integre sibi constare. Ratio est, quia exercitium potestatis circa haec omnia ex sua natura supponit iam verum matrimonium existens; finis vero, propter quem haec potestas exercetur, non est ipsa intrinseca perfectio matrimonii, sed est extrinsecum bonum societatis, quod, suppositis quidem veris matrimoniis, potest tamen multipliciter ex illis obtineri: idcirco iuxta societatis indolem ac differentes conditiones, in quibus ea versatur, locus est diversis determinationibus huiusmodi effectuum, ut finis a societate intentus commodius obtineatur. Sic licet verum sit coniugium inter Principem et ancillam, potest tamen statui ut filius ex ea natus non succedat in regno: sic statui potest ut qui quarto quinto nubunt, a certis muneribus et honoribus reiiciantur, sicut Ecclesia reiicit secundo nubentes a sacris ordinibus. In his legibus statuendis non attingitur essentia matrimonii: nec, ut bono societatis consulatur, opus est statuere quod nullum sit coniugium inter has personas, sed satis est decernere quod matrimonia huiusmodi careant certis iuribus certosque effectus non producant. Et sane cum haec omnia sint accessoria matrimonii, ipsius esse iam constitutum per se supponunt; ideoque ut potestas aliqua circa ea plena exerceatur, exordiri exercitium suorum actuum potest a suppositione veri matrimonii. Cum itaque potestas circa huiusmodi accessoria plene valeat exerceri, supposita matrimonii essentia iam constituta, si aliunde probetur Christum subduxisse matrimonii christiani vinculum a potestate civili ipsumque soli potestati religiosae,

quae nunc non est nisi ecclesiastica, vindicasse; consequens erit quod auctoritati civili non sit reliqua nisi potestas decernendi circa iura civilia effectusque civiles, supposita veritate matrimonii secundum Ecclesiae leges. Itaque in his iuribus et effectibus civilibus determinandis se habet auctoritas civilis ad auctoritatem religiosam, sicut se haberet in statu purae naturae ad ius naturale: quemadmodum scilicet non repugnat quod ea potestas supponat ius naturae circa essentiam matrimonii nec postulatur ut eadem potestas valeat efficere valida coniugia, quae reprobantur ius naturae, ita non exigitur ut ipsa valeat contra ius altioris auctoritatis decernere quod aliqua matrimonia valida sint aut invalida.

Habita igitur ratione boni civilis licet Principi negare iura aut bona civilia quibusdam per se validis matrimoniis. Iniquissimum tamen ac turpissimum foret bona civilia aequo invalido matrimonio seu concubinato ac valido asserere.

THESIS XXXII.

Ecclesia sola ponere potest impedimenta matrimonium Christianum dirimentia: h. e. potestas civilis nullum ius insitum sibi habet statuendi impedimenta dirimentia, quae afficiant ipsum vinculum matrimonii Christiani.

I. Loquimur de iis impedimentis, quae prohibent ne vinculum existat. Cum sermo est de iure potestatis civilis intelligitur ius ipsum proprium ex eius natura dimanans. Probamus primum rem ita esse, scilicet Ecclesiam solam habere hoc ius. Doctrinam Catholicam proposuit Pius VI Brevi 16 Sept. 1788 ad Episcopum Motulensem, qui, accepta a rege delegatione in gradu appellationis a iudicio Episcopi neapolitani in causa matrimoniali, sententiam tulit et declaraverat leges Ecclesiae et Sanctae Sedis vim habituras fuisse nullam, nisi « postquam codex Gregorianus in universas Catholici Orbis provincias pervagatus fuerat, civilis auctoritas adiuncta esset, tacita tantum consensione summarum potestatum, quarum erat leges de nuptiis dicere. » Scopus praecipuus Brevis est institutio in doctrina. « Accipe nunc. V. F. paternam illius vocem, qui, ut probe nosti, cum miseratione divina in Cathedra Petri sedeat, ius habet suprema Christi ipsius auctoritate collatum docendi et confirmandi: ita enim comparati animo sumus, ut et amanter tecum agere teque benigne commonefacere velimus, quo errorem inspicias, in quem es misere prolapsus, atque illum quam primum corrigere in animum inducas. » Porro ita loquitur: « Dogma est fidei ut matrimonium quod